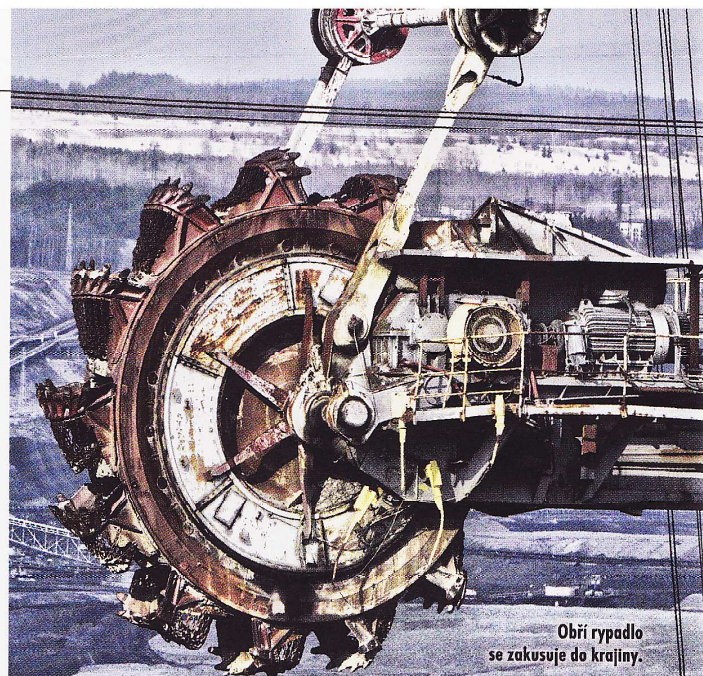

MOJE ZEMĚ

Hornictví patří k severozápadu Čech odpradáвна. Vše začalo ve starší době kamenné získáváním křemence. Od té doby až do současnosti lidé nedali krajině pokoj. Cílem horníků byly zpočátku měď, cín, stříbro, olovo a železo. Pak se přidal kobalt, wolfram a nikl, ve 20. století i uran. Aby toho nebylo málo, těží se tu také jíla, kaolín, rašelina a samozřejmě kámen i písek.

Ne nadarmo se o oblasti Krušných hor říká, že se zde kromě zlata a ropy našlo již vše. Samotný název Krušné hory nemá původ ve skutečnosti, že by hory byly sklíčující, ale ve slově „krušec“, jež lze přeložit do moderní řeči jako „hrouda nerostu“. Těžba vytvořila na tváři krajiny řadu „jizev“: štol, vrtů, hlubinných dolů i malých povrchových lomů.

Obří rypadlo se zakusuje do krajiny.

Hojící se jizvy severozápadu Čech

Text (redakčně kráceno)
Lukáš Vejřík, Ivana Matějčková

Nejen samotný zámek Jezeří, ale i krajina kolem něj prošla v nedávné minulosti dramatickou proměnou.

Proměny Krušných hor

Nejvýznamnější horninou zde nyní je hnědé uhlí. S jeho primitivní těžbou se začalo ve středověku, intenzivně pak na počátku 19. století hlubinnou těžbou, která přecházela v těžbu povrchovou. Ten okamžik byl pro oblast zásadní. Právě tehdy se na tváři krajiny začaly tvořit obrovské šrámy. V dnešní době mají největší hnědouhelné doły rozlohu přes 1 200 hektarů a jejich hloubka dosahuje 200 metrů. Z jam bylo vytěženo tisíce milionů tun materiálu. Kromě uhlí také zeminy, jež byla odkládána na blízké výsypky. Vrcholu dosáhla těžba v 90. letech minulého století, od té doby stále klesá. V roce 1997 byla Česká republika na 6. místě světového žebříčku těžby hnědého uhlí, především díky Podkrušnohoří.

A jde se na Barborku!

V oblasti vznikly přes dvě desítky povrchových lomů na těžbu hnědého uhlí, jež rozlohou přesahovaly dvacet hektarů. Některé z nich – převážně ty menší – jsou již plně rekultivované a poměrně estetickým způsobem doplňují krajinu. Asi

nejznámější je bývalý lom Barbora, ze kterého se stalo malebné jezero. Je největší z veřejnosti přístupných uměle vytvořených jezer. Jezero Barbora leží u Teplic, jeho plocha činí 55 hektarů, maximální hloubka 60 metrů. Známe je hlavně díky velmi čisté vodě, oblíbené je jako koupaliště.

V posledních desetiletích vzniklo v Podkrušnohoří ještě několik dalších menších jezer po těžbě uhlí. Největší „plastické operace“ místní krajiny se však odehrávají právě nyní. V horizontu třiceti let by měla být naprostá většina současných lomů zaplavena vodou a z měsíční krajiny Podkrušnohoří se tak stane „malá Skandinávie“.

Milada zatím nepřístupná

V letech 2001 až 2010 mezi městy Teplice a Ústí nad Labem proběhla první opravdu velká hydriká rekultivace v naší zemi. Jejím výsledkem je jezero Milada, které vzniklo z bývalého lomu Chabařovice. Má rozlohu 252 hektarů a maximální hloubku 25 metrů. K jezeru zatím není povolen vstup veřejnosti, nicméně to by se mělo za pár let změnit. Turisté

mohou využívat ke sledování změn krajiny cyklostezku s označením 3009, která vede po vnější výsypce.

Dalším rozlehlým jezerem v podkrušnohořské oblasti je jezero Most. Má rozlohu 311 hektarů, maximální hloubku 75 metrů a leží na severním okraji stejnojmenného města. Vstup k jezeru je veřejnosti zatím bohužel zakázán. Velmi zajímavý je bývalý lom Ležáky pod jeho hladinou. Místo proslavil i přesun kostela Nanebevzetí Panny Marie po kolejkách o 841 metrů, který se odehrál v roce 1975. Dodnes figuruje v Guinnessově knize rekordů.

Pro Podkrušnohoří je typický neuvěřitelný kontrast krásné krajiny a neestetického průmyslu; ani toto jezero není výjimkou. Poblíž je totiž Unipetrol a Česká rafinérská, které vás při zasnění se rychle vrátí do reality.

Medard – dočasný vítěz

Posledním velkým jezerem, jež dnes vzniká v ČR, je Medard u Sokolova. Vzniká zaplavením lomu Medard-Libík. Na plný stav by jezero mělo být napuštěno příští rok, bude mít rozlohu 493 hektarů a maximální hloubku 50 metrů.

MOJE ZEMĚ

Tak se Medard stane největší vodní plochou jezerního typu v celé republice. Rekreačním účelům samozřejmě zatím neslouží a bude ještě chvíli trvat, než se tak stane. Nicméně již dnes je Medard přístupný, kolem jeho obvodu vede síť cyklotras.

Ačkoliv je Medard naším největším jezerem, do budoucna si prim neudrží. Do roku 2038 by mělo dojít k zatápnění zbývajících podkrušnohořských velkolomů. Z nich pět bude větších než Medard.

Jezeří zas u jezera!

Již roku 2020 má dojít k zaplavení Lomu Československé armády (ČSA); leží mezi městy Jirkov, Litvínov a Most. V minulosti tu bylo Komoňanské jezero, jež zanesly sedimenty a jeho konečný cílený vysoušení. Po Komoňanském jezeře zůstal pouze zámek Jezeří – kdysi stál na břehu jezera, dnes stojí na okraji velkolomu ČSA. Po 200 letech se tak zámek opět vrátí na břeh jezera! Plocha budoucího jezera je 1 259 hektarů, maximální hloubka 150 metrů.

Dalším nově vznikajícím jezerem by měl být současný lom Vršany (Šverma), rovněž v Mostecké pánvi. Jeho zatápnění by mohlo začít roku 2030. Tady ale k rekultivaci možná dojde až roku

2050 a vyloučena není ani suchá rekultivace. Pokud by však k jeho zatopení přece jen došlo, vzniklé jezero má mít plochu 342 hektarů a maximální hloubku 37 metrů.

Na rok 2037 je plánováno zahájení napouštění nehlubší vodní plochy v celé republice. Bude se jednat o jezero, jež vznikne z velkolomu Bílina. Plocha: 1 145 hektarů, největší hloubka – úctyhodných 170 metrů.

V roce 2038 pak celý velkolepý maraton hornictví v Krušných horách a v Podkrušnohoří zakončí zahájení napouštění dvou posledních velkých lomů – Libouš a Jiří-Družba. Jaké budou

Proměny Krušných hor

parametry jezera Libouš, ještě není rozhodnuto. Jiří-Družba asi bude se svou plochou 1 322 hektarů vůbec největší u nás.

Všechna jezera se nepochybně stanou centry vodních sportů a rekreace, budou využívána také potápěči a rekreačními rybáři. Díky velké vodní ploše se také příjemně změní mikroklima v jejich okolí. Vc finále tedy končí příběh místního hornictví pro tvář místní krajiny dobře. Z původně malebné, členité krajiny Podkrušnohoří se přes krajinu rozervanou důlní činností stane ještě atraktivnější krajina hor, pahorků a hlubokých jezer... ■

▼ ▲ Jezero Medard v roce 2012 (dole) a současný stav (nahore).

Foto Lukáš Vejřík, Petr Znachor (letecké snímky)